

INTERYER DIZAYNI VA UNING RIVOJLANISH TARIXI

Ne'matjonova Mahliyo Nizomjon qizi

Toshkent Arxitektura Qurilish Universiteti Arxitektura fakulteti

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Interier dizayni o'zi nima? Va uning rivojlanish tarixi. Shuningdek, Interier dizayni Hindistonda rivojlangan rasmlar va an'anaviy uylar zamonaviy binolardagi interier dizaynlari haqida ma'lumot berilgan.*

Kalit so'zlar: *Interier dizayni, ichki dizayn, funksional, studiyalar, jamoat binolar, firma, kataloglar, qadimgi Misr, Hindistondagi devor rasmlari.*

Kirish: Interier dizayn — atrof-muhit va odamlar o'rtasidagi qulaylik va estetik jihatdan yoqimli o'zaro ta'sirni ta'minlash uchun binolarning ichki qismiga qaratilgan dizayn sohasi. Ichki dizayn badiiy va sanoat dizaynini birlashtiradi. Dizayner xonadagi ishlarni optimallashtirishni amalga oshiradi, katta xonalarda navigatsiyani yaxshilaydi, mijozlarning talablariga muvofiq ixtisoslashtirilgan xonalarning dizaynini ishlab chiqadi (masalan, ovoz yozish studiyalari, filmlarni tahrirlash, fotografiya, akvaparklar). Dizayner xonaning tartibi, yorug'lik, shamollatish tizimlari, akustikadan boshlab, ichki dizaynning butun jarayonini boshqaradi; devorlarni bezash; va mebelni joylashtirish va navigatsiya belgilarini o'rnatish bilan yakunlanadi.

Ilgari interierlar qurilish jarayonining bir qismi sifatida instinktiv tarzda ishlab chiqilgan. Interier dizayneri kasbi jamiyatning rivojlanishi va sanoat jarayonlarining rivojlanishi natijasida paydo bo'lgan murakkab arxitekturaning natijasi edi. Makondan samarali foydalanishga intilish, foydalanuvchilarga qulaylik va funksional dizayn zamonaviy interier dizayni kasbining rivojlanishiga turtki berdi. Bu atama Buyuk Britaniyada kamroq tarqalgan, bu yerda interier dizayni kasbi hali ham tartibga solinmagan va shuning uchun qat'iy aytganda, hali rasmiy ravishda kasb emas. Interier dizayneri kasbi Amerika Qo'shma Shtatlarida keng qo'llaniladigan interier dekoratorining roolidan alohida va ajralib turadi.

ASOSIY QISM.

O'rta asrlarda Hindistondagi devor rasmlari odatda Havelis deb nomlanuvchi saroy qasrlarining o'ziga xos xususiyati bo'lgan (Haveli — Hindiston yarimorolidagi an'anaviy shaharcha yoki qasr, odatda tarixiy va me'moriy ahamiyatga ega). Aksariyat an'anaviy uylar zamonaviy binolarni yo'q qilgan bo'lsa-da, Rajashtonning Shexavati mintaqasida devor rasmlari bilan shug'ullanadigan 2000 ga yaqin Haveli bor[1].

Qadimgi Misrda „jon uylari“ yoki uylarning maketlari qabrlarga qurbonlik idishlari sifatida joylashtirilgan. Bundan turli xil Misr sulolalaridagi turli turar-

joylarning ichki dizayni tafsilotlarini, masalan, shamollatish, portiklar, ustunlar, lojikalar, derazalar va eshiklardagi o'zgarishlarni aniqlash mumkin[2].

Amerikalik interyer dizayneri Elsi de Vulf 1913-yilda

XIX-asrning o'rtalaridan oxirigacha sanoatlashgan mamlakatlarda o'rta sinf o'sib, kengayib, yangi mavqeini mustahkamlash uchun ichki boylik izlay boshlagani sababli, ichki dizayn xizmatlari sezilarli darajada kengaydi. Yirik mebel firmalari turli xil uslublarda to'liq uy jihozlarini taklif qiluvchi umumiy ichki dizayn va boshqaruvni o'z zimmalariga oldilar. Ushbu biznes modeli asrning o'rtalaridan 1914-yilgacha rivojlandi, o'shanda bu rol mustaqil, ko'pincha havaskor dizaynerlar tomonidan o'zlashtirildi. Bu XX-asrning o'rtalarida professional interyer dizaynining paydo bo'lishiga va yangi kasbning paydo bo'lishiga yo'l ochdi[3].

1950 va 1960-yillarda pardoqlash ustalari o'zlarining biznes daromadlarini kengaytira boshladilar. Ular o'z kasblarini yanada kengroq va badiiy namoyish etib, o'z mebellarini keng ommaga reklama qila boshladilar. Ofislar, mehmonxonalar, studiyalar va jamoat binolari kabi loyihalarda pudrat ichki ishlarga ortib borayotgan talabni qondirish uchun ushbu korxonalar ancha katta va murakkab bo'lib, quruvchilar, duradgorlar, suvoqchilar, to'qimachilik dizaynerlari, rassomlar va mebel dizaynerlarini yollashdi. Ishni bajarish uchun muhandislar va texnologiya sifatida. Firmalar o'sib borayotgan o'rta sinfni jalb qilish uchun turli xil dabdabali uslublar uchun bosma kataloglarni nashr etish va tarqatishni boshladilar[3].

XULOSA.

Ichki dizaynni ishlab chiqish dizayn loyihasini tayyorlashdan boshlanadi — funktsional va dizayn echimlarini tavsiflovchi hujjatlar to'plami, ular xonaning chizmalarini va kelajakdagi interyerining barcha tafsilotlari, shu jumladan pardoqlash materiallari va kommunikatsiyalarning joylashuvi tavsiflarini o'z

ichiga oladi. Dizayner mavjud bo'sh joydan maksimal darajada foydalanishi kerakligi sababli, ko'p tafsilotlar uying o'zi dizayniga bog'liq, dizayner qurilish muhandisi bilan tekshiradi. Loyiha ustida ishlayotganda, dizayner ko'pincha to'g'ridan-to'g'ri quruvchilar, pudratchilar va arxitektorlar bilan ishlaydi va kiritilgan barcha o'zgarishlar bino va sanitariya me'yorlari doirasida bo'lishini ta'minlaydi. Loyiha o'z ichiga oladi texnik topshiriq, bu mijozning barcha talablari va istaklarini tavsiflaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Додсворт С.. Фундаментальные основы дизайна интерьеров: учебное пособие, Дизайн. М.: Тридэ Кукинг, 2011. ISBN 978-5-904011-05-5.
2. Змановских Э. В.. Художественные приемы и технологические средства в дизайне интерьера общественных зданий. СПб.: С.-Петербург. гос. ун-т технологии и дизайна, 2009.
3. Митрофанова Е. В.. Дизайн интерьера ресторанных заведений России конца XIX-начала XXI веков. Ярославль: Ярослав. гос. пед. ун-т имени К. Д. Ушинского, 2006.
4. Пайл Д.. 6000 лет истории архитектуры и дизайна. История дизайна интерьеров, 1250 экз, М.: Астрель, 2011. ISBN 978-5-271-38367-0.
5. Панкратова А. В.. Дизайн интерьера как семиотическая структура : диссертация... кандидата философских наук : 24.00.01. Смоленск: Нижегород. гос. архитектур.-строит. ун-т, 2007.
6. Протопопов В. В.. Дизайн интерьера : (Теория и практика организации домаш. интерьера), М., Andoza:Ростов н/Д. ISBN 5-241-00358-4.
7. https://uz.m.wikipedia.org/wiki/Interyer_dizayni